

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1644. usque ad annum 1651

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 90119177

§. 55. Prima hujus colloquii auspicia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67359)

Sæc. XVII. *CUTIATUR.* Ita nempe tota eorum
 A. C. 1645. concordia unice ad Catholicos junctis
 viribus opprimendos collimat: ex ea-
 dem quoque causa Jægerus pro Lu-
 therana sua pietate Calixti commer-
 cium cum Calvinistis excusans, *potest,*
 inquit, *optimum habere scopum, qui Re-*
formatis amice se sociat ad oppugnandum
Papismum.

Hist. Eccl.
Jægeri l. 5.
c. 2. p. 703.

§. LV.

Prima hujus colloquii auspicia.

Hildebrand.
Hist. Conc.
pag. 344.
Hieron. a
S. Hyac.
idea colloq.
Thourn.

Die præstituta in Thoruniensi Palatio
 ingens erat Doctorum concursus,
 ac præcipue aderant nominati a Rege
 trium partium litigantium Præsides;
 scilicet Catholicorum nomine Georgius
 Tyszkiewiczus, pro Calvinistis Zbi-
 gneus de Goray, & pro Lutheranis Si-
 gismundus Gyldenstern: Rex vero
 Uladislaus suo nomine deputabat Geor-
 gium de Tenczin Offelinii Ducem ac
 Cancellarium, necnon Joannem Co-
 mitem Lesznensem, aliosque Proceres.
 Ex Theologis Catholicis designati er-
 rant Stephanus Damalewitz, Sapel-
 lius, Vitellius, Petrykowskius, &
 Usliensis, Canonici, ac Sacrae Theolo-
 giæ Doctores, necnon Bartholomæus
 Nigrinus Regius Secretarius, qui a Cal-
 vini secta ad Catholicos transiit, & Regi
 hujus

hujus conventus auctor exstitit: Præter ^{Sæc. XVII.} hos convenerant alii sex Theologiæ & A. C. 1645. utriusque Juris Doctores unacum Benediçto Bulekowskio Franciscano, Georgio Schönhof Jesuita, aliisque octo Theologis ea eadem Societate: His accesserant PP. Hieronymus a S. Hyacintho, & Alexander a puero Jesu S. Theologiæ Professores Carmelitæ Excalceati, & Pater Fabianus Myslinski Dominicanus, Sacræ Theologiæ Doctor. Ex parte Calvinistarum ab Electore Brandeburgico missus intervenerat Joannes Bergius, & Fridericus Richelius una cum aliis undecim Prædicantibus, quibus Calixtus pro communi caussa contra Catholicos sese adjunxit. Lutheranæ partis princeps erat Hulfemannus præter alios quatuordecim Præcones, quibus, serius tamen, Curlandici, aliique Theologi Calvinistæ accesserunt:

Nondum conventui datum erat initium, cum jamjam inter Lutheranos & Calvinistas acris moveretur disceptatio; illis importune petentibus, ut nominatim in Calvinistas, eorumque doctrinas inveheretur; in hoc tamen Lutherani inter se conspirabant, Calixtum Lutheranorum Theologorum numero non esse accensendum, eo quod in fide suspectum sese reddiderit, a

Sæc. XVII. Calvinistis Principibus vocatus fuerit,
A. C. 1645. vestemque Theologo incongruam por-
 tarit: futes sane rationes, ob quas a
 ceterorum consortio excluderetur Ca-
 lixtus. His ita congregatis Catholici
 omnes ad Ecclesiam S. Joannis Baptistæ
 hora circiter octava properarunt, ubi
 Tyskiewiczus Præses pro impetrando
 Spiritus Sancti auxilio Sacrum solemne
 celebrabat, quo peracto una omnes ad
 Prætorium ascenderunt: Primum ibi
 confessus locum occupabat Legatus Re-
 gius, proximum colloqui Præses, &
 Joannes Comes Lesznensis Castellanus
 Gnesnensis: in dextero latere Catho-
 lici, ex opposito autem Calvinistæ
 Theologi confedere; ultimi vero erant
 Lutherani: postquam igitur cuncti suis
 collocati erant sedibus, Regis Legatus
 hunc ferme in modum differuit: „Po-
 „lonia in Rege Uladislao redivivum
 „quasi veneratur Constantinum: nosci-
 „mus, in propria sævire viscera uni-
 „versum orbem Christianum; concives,
 „cognatos, fratres prætextu sacrorum
 „Religionem, & instinctum naturalem
 „evertere; fidem, alias innocentiam ma-
 „trem, sanguinolentis propagari me-
 „diis: sola hucusque Polonia tantæ
 „feritatis expers permansit: Ne vero
 „contagio illa illæfas adhuc partes in-
 „ficiat, Uladislai cura est & sollicitudo:
 „hinc

„hinc fraternum hoc & charitativum Sæc. XVII. A. C. 1645.
 „Colloquium institui voluit. Remo-
 „vendæ in eo acerbitatum altrices, scho-
 „lasticæ nimirum concertationes; de
 „vero & genuino uniuscujusque opi-
 „nionis sensu tranquille & modeste dis-
 „serendum erit; falsæ traductiones, &
 „imposturæ procul habendæ. Sic spes
 „erit, fore, reliquum genuinæ differen-
 „tiæ facilius componi, & spiritum pa-
 „cis ac concordiæ alluci posse. His ita
 „præmissis conciliandæ demum praxes,
 „corrigendi mores, scandala profligan-
 „da, & unius ad alterum postliminio
 „revocanda erit fiducia. Igitur ad pro-
 „curanda hæc necessaria Regis nomine
 „adsum; quin & præsentis Theologi
 „omnes animis & conatibus tantæ rei
 „expediendæ affuturi sint, DEUM,
 „Ecclesiam, Regem, bonos omnes ju-
 „beo & spero.

Absoluto hoc sermone Vieyskius
 Regii Legati secretarius Regis mandata
 de ordine & modo in hoc colloquio
 tenendo prælegebat, hujus tenoris:
 „Scopus suscepti negotii, scilicet con-
 „cordia & unitas Religionis, Ecclesiæ
 „item patriæque pax, collocutoribus
 „præ oculis habenda erit, medium e-
 „jus acquirendi liber & amicus est
 „congressus. Collocutorum quidem ar-
 „bitrio rerum tractationem, formam

Sæc. XVII. „& ordinem committit Rex, ipsius tamen
 A.C. 1645. „mens hæc est, ut tribus generaliter
 „actionibus universum absolvatur nego-
 „tium. In prima scilicet investiganda
 „erit quam accuratissime propria & ge-
 „nuina singularum partium doctrina &
 „sententia: in altera de veritate & fal-
 „sitate ejus circumspiciendum; in ter-
 „tia discutiendum, si quid circa praxin
 „& mores controversum fuerit. Quod
 „ad primam actionem, primis collo-
 „quiorum diebus unaquæque pars de
 „singulis doctrinæ controversæ capiti-
 „bus suam sententiam brevibus, sim-
 „plicibus, apertisque verbis conceptam
 „in medium proferat, eandem adver-
 „sæ parti recognoscendam tradat, ei-
 „demque vel scripto vel viva voce ex-
 „plicandæ, depurgandæ, vindicandæ
 „tam diu insistat, donec cuivis liquido
 „constare possit, quid unaquæque pars
 „revera docuerit, quidve putetur vel
 „singatur docuisse. Probationes hic
 „penitus nullæ admittantur præter eas,
 „quibus ostendendum erit, hunc esse
 „suæ vel oppositæ totius partis sensum.
 „Ita procedatur longo ordine ab uno
 „doctrinæ capite ad aliud, neque ad
 „discussionem veritatis de ullo puncto
 „Collocutores se accingant, quam om-
 „nia simul & singula controversiarum
 „capita eodem modo liquidaverint. Sic
 „unum

„unumquemque, doctum vel indoctum, Sæc. XVII.
 „uno veluti intuitu animadversurum A. C. 1645.
 „speramus, quid tandem illud sit, in
 „quo Romano - Catholici & Protestan-
 „tes inter se pugnent, sibique contra-
 „dictorie adversentur.,

„Quoad alteram actionem, qua ve-
 „ritas vel falsitas alterutrius doctrinæ
 „eruat, infestis disputationibus om-
 „nino abstinendum erit, adeo, ut ne
 „disputationis rixosum nomen ibi audia-
 „tur: candide contra & simpliciter ve-
 „ritas ostendatur & confirmetur, non
 „tam ingeniosis argumentationibus,
 „quam potius prudenti consilio & col-
 „lacione: falsæ imputationes quævis
 „abrogandæ, veteraque odia, vel no-
 „væ diffidentia plene exulent. Hæc
 „ergo sola superest ad pacem via:
 „qua si nihil proficiatur, restat credere,
 „Christum ob eorum culpam non reli-
 „quisse remedium, modum & rationem,
 „qua conciliari possint Ecclesiæ. Ter-
 „tiæ actioni modum mensuramque se-
 „cunda ponat. Studiosè autem præ-
 „cavendum, ne, dum de doctrinæ ve-
 „ritate disquiratur, quicquam eorum,
 „quæ ad praxin, ordinem, mores, le-
 „gumque disciplinam pertinent, im-
 „portune inferatur. Hæc de ordine
 „rerum tractandarum.,

L 5,

„Cir-

Sæc. XVII.

A. C. 1645.

„Circa modum agendi advertatur,
 „ne quis agat vehementia affectuum
 „verborumque abreptus, nihilque pro-
 „ferat, quod vel umbram habeat offen-
 „sæ, aculei, cavilli. Propositio do-
 „ctrinæ, declaratio, cæteraque, quæ
 „spectare putabuntur ad rei substantiam,
 „scripto concipiantur; extra quæ dein-
 „ceps, cum oretenus agendum sit, lon-
 „ge excurrere non liceat. Scripta, ubi
 „ab auctoribus suis privatim limata fue-
 „rint, deferantur ad manus Legati &
 „Deputatorum: non ut illi de doctri-
 „na, ejusque veritate vel falsitate judi-
 „cent: sed ut videant, num aliquid in-
 „sertum sit, quod partem oppositam
 „jure possit offendere: quo deprehen-
 „so moneatur pars, cui tale quid exci-
 „dit, ut temperet, corrigat, deleat.
 „Quibus peractis tradantur cuivis parti
 „scripta partis oppositæ. Intra biduum
 „triduumve privatim pars una alterius
 „scripta legat & examinet. Liberum
 „sit ad meliorem rei elucidationem se-
 „mel vel bis novo scripto, brevi, ner-
 „voso, aperto mentem explicare. Ad
 „particularia Colloquia bini tantum a
 „quavis parte admittantur Collocutores;
 „reliqui adsint, & taciti audiant. Duo
 „ex unaquaque parte Notarii singula
 „integre & fideliter calamo excipiant,
 „quæ in singulis actionibus & sessioni-
 „bus

„bus
 „cepe
 „hab
 „sub
 „rum
 P
 Præf
 loqui
 Prov
 disla
 beatu
 sæ p
 Eccle
 tatu
 neu
 xit:
 fiden
 sui &
 audi
 nec
 vera
 cessi
 xim
 gra
 nen
 tam

A

„bus agentur. Quicquid hi scripto ex-
 „ceperint, ab omnibus partibus ratum
 „habeatur, a Moderatoribus partium
 „subscribatur, annulo sex Deputato-
 „rum obsignetur, &c.

Sæc. XVII.
 A. C. 1645.

Perlectis his omnibus Catholicorum
 Præses paucis exposuit, quod hoc col-
 loquium Romanæ Ecclesiæ, Synodi
 Provincialis Varsoviensis, necnon Ula-
 dislai Regis auctoritate & mandato ha-
 beatur, proin sperandum esset, adver-
 sæ partis Theologos nihil non pro pace
 Ecclesiastica feliciter restituenda ten-
 turos: absoluto hoc sermone Zbi-
 neus pro reformatis differens subjun-
 xit: illuxisse tandem bonis omnibus de-
 sideratissimam diem, quam & Majores
 sui & ipsi posteri videre exoptarunt, ut
 audiri possent & evincere, nec illos
 nec seipfos a communi sancta Matre,
 vera catholica Ecclesia unquam se-
 cessisse, aut secedere voluisse: hinc ma-
 ximas deberi Uladislao, Patriæ Patri,
 gratias, addita pollicitatione, se om-
 nem in amore veritatis candorem ad
 tam sacrum negotium allaturos, &c.

§. LVI.

Primæ Sessiones hujus colloquii.

Alterâ die prima habebatur Sessio, in *Sæger. Hist.*
 qua denuo inter Calvinistas & Lu- *Eccl. 1. 5.*
 thera- *cap. 1.*